

טשענאָסטיכע אַזנער צייטונג

Biblioteka Jagellońska
Kraków

Św. Anny 19

אָנאַנץ
טאָג
די גרעסע און לעצטע וואָס האָלט 8 טאָגס און שטאַרט
פאַרן אַנהאַלט פֿון דאָס אָנאַנץ אין די רעד. נישט פֿאַר אַנטהאַלטן.

ערשטע יעדע פֿריטאָג
רעדאַקציע און אַרטיסטראַציע
ערשטע אַרבעט 6. טאָגס און 201.

באַקאַנטשאַפֿט פֿרייַן
ט נומער 20 גרעסע.
פֿרייַן פֿון רעדאַקציע און אַרטיסטראַציע:
Częstochowa, Aleja 6. telefon 201.

Piątek dnia 21 listopada 1930

ליכט-צינדער 321

פֿריטאָג פֿ' תולדות א' כסלו תרצ"א

Towarzystwo Ubezpieczeń „VITA” Sp. Akc.

AGENTURĄ w CZĘSTOCHOWIE, I-sza ALEJA № 14.

פֿערויכערונגען אויפֿ'ן לעבען. צופֿאַרען. אויך רעכטריך-ציווילע פֿערויכערונגען.

PODZIĘKOWANIE.

Za długoletnią owocną współpracę dla szkoły powszechnej № 12 dziękujemy niniejszem pani

Stefanji Kartuzowej

i życzymy jej powodzenia w dalszym życiu.

Kierownictwo, Opieka Szkolna,
Nauczycielstwo i młodzież Szkoły № 12.

צו דער תּוֹכַח מִן אַונער קווינקע פֿאַניץ פֿאַרמאַן מיט ה' וקליג
שוויקערטשינסקי הינטען אַיז פֿיזע גליק.
רבקה בעקסערמאַן און משה פֿראַנק.

צו דער פֿערלשונג מִן אַונער קווינקע פֿאַכאָ דוילפֿאַכפֿאַ מיט ה'
גריקסמאַן, (רעדאַקט) הינטען אַ הערליכען פֿול-טוב און אַ גליקליכע צוקונפֿט.
אַבראַם דוילפֿאַכפֿאַ און פֿרוי.

פֿול-טוב ווינטען פֿון אַונער פֿאַניץ מיט דעם ה' יוסף עפֿשטיין און פֿרוי צום
בענוט מִן זען ערשט וונדערקע.
דעילעכט מִן איהם פֿיזע גת.

צו דער פֿערלשונג מִן אַונער פֿריינד פֿרל. טעמקאָ איילקנבערג
מיט ה' בערוש ליכטער, ווינטען אַ הערליכען פֿול-טוב און אַ
גליקליכע צוקונפֿט
רביב האַדמאַניטש און פֿרוי.

אַכטונג טרעטרו פֿון שולט - יונגערד!

מ. ש. הירש'ס חדר - שולט

אין טיפֿערענאָנגען צוזאַמען פֿון דו פֿרויט-האָונג אין גרויסע, ליכטיגע, ליכטיגע צייטן
אויף וואַרשעווסקאָ 8, רונג נייער מאַרק.

אין די מיטל-שעה'ן און פֿון 8 אַחצנד אין טעטיג אַ פֿיראָ פֿאַר העברעאישע
פֿרייזע. פֿריל הירש גרונדעט טעכטער-קורסען פֿאַר העברעאישע אָונער-
קורסען און קאַרפֿאַציע אין גימנאַזיום.
מ. ש. הירש, האַרשעווסקאָ 8.

STARSZY W. DOBRYSHYCKI

Nowy Rynek 5, tel. 903.

17

זונטאָג, דעם 23 נאָוועמבער קומען פֿאַר די
וואַהלטן צום סענאַט. אלע וואַהל - בערעכ-
טיגטע יודען דאַרפען אומבעדינג געהן
צו די וואַהלטן און מיטהעלפען אדורכצופֿיהרען דעם ווישטן
פֿענאַטאַר איז דער פֿטר - הרב רובינשטיין פֿון
צער וואַשוואַרדסטוואַ

Towarzystwo Ubezpieczeń „EUROPA”

Spółka Akcyjna w Warszawie, Królewska 18 (dom własny)

Główny Inspektorat w Częstochowie, ul. Panny Marii 24, tel. 866.

Zbiór składek w 1929 r. wyniósł	— — —	Zł. 6,120,480'01
Suma bilansowa wzrosła do	— — —	Zł. 9,339,444'91
A suma rachunku ubezpieczeń na życie do	— — —	Zł. 14,716,274'60
Suma ubezpieczeń wynosiła do 1.1 1930 r. zgórą	— — —	Zł. 100,000,000'00

SOLIDNI AJENCI SĄ POSZUKIWANI.

אַכטונג

בעקטר - מייסטער!

אַלע בעקטר-מייסטער, האָס ווילען געהערען
צום צווייטען ניי-געגרינדעטען בעקטר-צער, הערען
געבעטען צו קומען זונטאָג דעם 23-טען ד.ח.
פֿונקטליך 2 אויגער נאַכמיטאָג אויף אַ
פֿאַר - פֿערוואַמלונג, האָס קומט פֿאַר אין
לאַקאַל פֿון האַנדערקער-פֿערימאַנד.

מיט אַכטונג

דער אָרגאַניזיר-קאַמיטעט.

אַ אינטערנאַציאָנאַלער יונגערמאַן
זוכט אַ שטוב

פֿון אַ פֿאַמיליע אין בעקער פֿון 1-טער אַלעק. נעמען
מאַרק, אַנדערשטע.
אַפֿערטען סונדליה בעקער שרייבטליך אין רעדאַקציע
פֿאַר 1.

אַ אַנשטאַנדער יונגע
ווערט געזוכט אין געשעפט פֿון
D. BERKOWICZ, KOŚCIUSZKI № 45.

אַ שותף

מיט 30,000 זל. ווערט געזוכט צו
אַ איינגעפֿיהרטער פֿאַבריק.
אַפֿערטען אין רעדאַקציע פֿאַר 1.

תּהדרות „תרבות” חסניף ציינטמוחובה.
דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט, דאַס די העב-
רעאישע אַחצנד-קורסען הערען געשעפט פֿאַנאַט
דעם 24 ד.ח.
די אלע האָס זענען געהערען פֿעריקענט צו
די פּתּח א' ווערען געבעטען זיך צו פֿעלדען מאַנטען
דעם 24 ד.ח. אין לאַקאַל פֿון דער ציווילשטער
אַרענזשענטיק פֿילסודסקי 13 פֿון 8 — 9 אַחצנד;
פּתּח ב' ריכטען דעם 25 פּתּח ג' פֿינאַנץ ד. 26 ד.ח.
אין דער אויבערשטע אַחצנד שעה.

אַ מיכטיגער אינמאַסטע
(עקסעט. אינמאַסטע) פֿאַר די נעקולע. בית-לחם
ווערט געזוכט.
הענרען זיך צו 1. סאַטשעוויטש טלעק 8.

טס איז צו איבערגעבטן אַ איינגעפֿיהרט געשעפט

העלכעס ענוסטערט שוין 25 יאָר מיט ווער נוסע בעדינגונגען.
דער וועלכער פֿאַבריקס - לאַקאַל קען אויך פֿערטיקט הערען אויף
אַ אַנדערע פֿאַבריקאָציע אַדער אויף אַ גרויסען לאַנער.
דער לאַקאַל גענוג זיך אין וואַוואַ.
ווענען זיך אין רעדאַקציע פֿאַר S.

צום ווינטער - סעזאָן 1930-31 פֿוטער - געשעפט

פֿירסודסקי 5. פֿראַנט, ערשטער שטאַק, טעל. 305

אין פֿערוועקען מיט אַ גרויסען אויפֿהאַהל פֿון אלעאַרם פֿוטער - סחורות
און אַהנצעלען טעל. בלשען.

פֿערטיגט דאַמז און מוונער-פֿערטען.
אין מיין ערשטקלאַסע קירושנער-ווערקשטענ הערען אויסגע-
פֿערטיגט אלעליה בעשעלונגען, טעל. רעקל, לויט די געשעפט מאַרען
אונטער מיין פֿערוועקען אויפֿהאַ.
די ה'ה שטענער און קירושנער בעקומען אַ ספֿעציעלען רעכטע.

פֿאַרוואָס ווידען אַרע נאָר קייפטו פֿון די פֿירמע „ווענוס”?

ווייל די פֿירמע „ווענוס” האָט דעם גרעסטען אויפֿהאַהל!
ווייל די פֿירמע „ווענוס” האָט די עלעגאַנטסטע שוין!
ווייל די פֿירמע „ווענוס” בעהאַנדעלט רעקל איהרע קונסט!
ווייל די פֿירמע „ווענוס” פֿערקויפט די עלעגאַנטסטע און בעסטע
פֿאַרטען שוין צו מעסיגע פֿרייען!
ווייל די פֿירמע „ווענוס” בעזעט דעם פֿאַנעם געשעפט און קען די
קונדען צופֿירענדיגעלען יעדע וואָס מיט די געשעפט ווענער און פֿאַרווער
סערעלען!
אונטער דערוי און:
גרויסער אומזאַץ און מינימאַרט פֿערינסטען

50000000
PAR
NOIZONICH
w EUROPIE
JEST GWARANCJA
ICH DOBROCI
REZINOTRUST

אנשיטאט אנטרנאציאנאלער רעפארט

נעמט ברענגער נעקען ווייניג לאסטערן און קנייט פון דער וועלט-בעריהער פארק "אפטימוס" וועלכער ווערט בענוצט אין פאר-שטאלען, שיפן, ברוק-טרייב, נויטער ריכט-עקסעס 200 און 300 ט. ק. שאוואס און בילוי, הייל 1 דינער נעמט ברענג אביקר 15 טעה. דויערענד און ליכט ביים בענוצען. דער פרויז און 15 זל. און א לאמערקן, הורט-סוחרים רעכט, אנהענגונג און דער צאהל, אויף דער פרויזען-ען קען פיר אויף וועלכענע נאכ'ן קען זען א בעשעלונג און האנדל-קלער טונג די קאמפא. ק. ק. נר. 1493. די בעשעלונגען בעפען פיר צו שיקען:

D.-H. S. BIRNHOLZ, Warszawa, Graniczna 6.
ראיטן-פארשטעהער ערען געווען.

לעצטער פראמט 9-30 קאנצערט
מאטער "אדעאו" אלעק 27, טון, מילוסארטוויץ י. בורשוק
פון שבת דעם 22 ליסטאפאר און הימערקע טעג.

TAJEMNICA POKOJU № 13

מאטערקע רראמא פון אונגעווענליכער שרעק, אין 10 אקטען.
אין די הויפט-ראלען:
עווערליז הארט, הענרי זשארזש
אויף דער סצענע: רעווי נר. 5
פון הארשאווער רעווי ארטאטען
מיט זאמאקאס און רענארד אין דער שפיץ.
קרוקסלא ביון אנהייב 1.20 און אויף די אונטערע סעאנסען 1.50

ערשטער מוסעאהאפער **נאוואשיצי אלע 12**
קלאנג - קינא נאוואשיצי אלע 12
לעצטער פראמט 9-30 אונטער.
מאטערקע נאוואשיצי אלע 12
דער גרעסטער מלחמה-פילם!
BITWA nad SOMMA
די ברענגע פון סאמא ווען געווען דער קבר פון 1,250,000
געפאלענע, וועמענע בלויז עס האט זיך אריינגעזעט אין דער פארשונג-וועלט
ער, אויף דעם באדען שילט זיך אב די טראגעדיע פון א מוסער, וועלכע האט
פערלירען אין 3-חדשים'דיגען שלעכט 3 ווהן.
איבערן פראגראם: קלאנג - צונאכען.

האלא! האלא!
דאס שייך-נקשעט פון שמי-
בעכמאן איז שוין אפגע-
דאס ניי-טרעפערטע
שיד-געשעפט
אין פארשונג פון א גרויסע אויס-
וואהר פון מעקער, דאמטן און
קינדער-שיך שפאט ביליגע
פרייזען.
זי אויף און אונגעקומען א גרויסער
מירנספארט שניקאזעס, קעלשען
אין טעק סארטען.
נעקעטען די אדרעס: אגראדא 16.

POTRZEBNA
inteligentna panienka
do dwojga dzieci od
zaraz.
Wiad: Norymberski, Aleja 35.
עס ווערט געזוכט
א יונג
פון ארענטליכע עלטערען אין שטאדער-
הערקשטע פון 5. איינהארן.
אלעק 29.

מעברירט צימער
מיט אלע בעקוועהליכקייטען און מיט א
בעזונדערן איינגאנג ווערט געזוכט.
ערקלירונגען זיך אין רעדאקציע פאר צ.
מעברירט צימער
מיט אלע בעקוועהליכקייטען און בעזונ-
דערן איינגאנג שוין צו פערדינגען.
ערקלירונגען זיך אין רעדאקציע פאר ד.
עס זענען אויסגעקערט געהערען א
גרעסערע זעהל ערות, בעה האט עס
זענען אויסגעקערט געהערען א נאנצע
רעהע בעזונג ראטאטען ערקלירונגען
פון די רעזונע ערות.

ענטשולדיגונג
אין בעט ענטשולדיגונג ביי די סאטווי-קעקען
דיס שטודער-עק 68 נעמען טרייט שוין
דעם וויסן פון דער סאטווי. אלס סימן און
חרטה, זע אונטערען דעם סאטווי נישט פארק-
מען שפערען און 10 זל.

ענטשולדיגונג
אין בעט ענטשולדיגונג, בע די פארשאל-
טונג פון פאטווי-קעקען בייס שטודער-עק
האט אויף האב זיך צולויבט צו פערדינגען די
פארשאלטונג. נעמענען בעט און ענטשול-
דיגונג פאר נעמען טרייט שוין וויסן פון דער
פארשאלטונג. אלס סימן און וועלכעס וועט
פארן נישט פארקומען שפערען און 25 זל.
בעסער.

GIMNAZJUM
Tow. Żyd. Szkół Śr.
w Częstochowie,
Gen. Dąbrowskiego 8-a.
PRZEDSZKOLE
jest czynne.
Zgłoszenia przyjmuje kancelarja
gimnazjum.

Radjoaparaty
Philipsa i Marconiego
wraz z głośnikami po najniż-
szych cenach instaluje
Biuro Techniczne
"UNION" Sp. z o. o.
ŚLĄSKA 4, TEL. 7-70.
Uwaga: 3-lampowe radjoodbior-
niki wraz z głośnikiem, akumula-
torem, baterją i anteną za zł. 330
na b. dogodnych war. ratalnych.

פון דער יוד. ראנדוויסע-
שאפט געוועלשאפט.
פראמט דעם 21 ד. ה. 8 אונטער
פאקט קומט פאר און אונגען 12-
קאל א פארלעונג פון פראם. ז. ב. שטי-
לענאט א. ד. מ. א. אונטערען פון א
רעווי און אויפלאנד (רעפאלאנד-
בעליגע-פראגראם) פון 12-15 זיל-
דער.
אונטערען 20 ד.

פירטורסקי פון און הויט.
פירטורסקי
זענען ווערן זיין די געווענליכע און
העלכע און פערזענען אויף דעם סעזאן מיט א גרויסען אויסוואהל פון
פארשונגען פארטען, ווי: פאקען, גיבערען, פלאטינען, אפאקען,
סקאנקען, פישטשעניקען, זשעקאקען, קארטוקלען שווארצע און גרויע
פלאטען, הירעס, גיבערען, דובלינגעס, הימקע פיל און אנדערע.
עס הערען אויך אונגענומען עלטערע קונסטער-ארבייטען
עס ווערט פערקויפט אין רעטייל צו הורט - פרייזען!
שניידערס און קירנערס בעקומען עקסטרא ראבאטען
קומט און אויבערזעהט און
ניי-וועלט און דאס דעפול-בעשענע געגען אויף פילוסאפי 1 און יעטע איבער-
מאנען געהערען אויף פילוסאפי 9 אין הויט.
טעלעפאן 6 11111111

די פרייזען זענען געווענליכע:
אויסן צושטען סעזאנס 1.20
אויף די איבריגע - 1.50
אויפ'ן פארטען - 1.20
פון מיטוועך, דעם 19 ליסטאפאר און הימערקע טעג.
צו דער ערשטונג פון ווינטער - סעזאן!
דער בעסטער פילם פון סעזאן!
העלכער העט אלע בעזונדערען און מאכען ווייניג!
העלכער הערט ערווערט מיט אונגעווער!
...זענען גליק צו פרויען.
קען אויך זיין אונטערליק...

PARADA MIŁOŚCI
אין דער הויפט-ראלע דער קעניג פון לינדעל און קלאנג, דער העלט-רוהם
מאריע שווארצע
אין די שעה זשאנעט מק. דאנארד אין לויזען ראט.
רעווי: ערנסט רוביטש.

הינט און הימערקע טעג דעמאנסטראציען מיר אין אונטער
KINO „SŁOŃCE”, Ogrodowa 26
דאס הערליכסטע קינעמאטאגראפישע קינעמאטערקע
TARCAN, WŁADCA DŻUNGLI
ביום אנמאל פון ליבען, לאמארטען, העלפאטען, סאלעס א.א.
דער פילם איז פון די לעצטע טראדיקציעס אין איז נאכנישט געשפילט ביי-אונט.
איבערן פראגראם: **נידער מיט די מענער**
גרויסע רעווי א.מ. פרויען פון 80 נר. גיז 2 זל.
לעצטער סעזאנס האלב 10.

SZKOŁA TAŃCÓW
baletm. K. KOSTECKIEGO
w lokalu własnym ul. Waszyngtona
d. Jassa 49.
Uczy „Ostatnie nowości” oraz tańce
zwykle w kompletach i pojedynczo.
Zapisy codziennie od 10 rano do 9 w.
שבת, ד. 22 און יעדע אנדערן פראקטישע רעקציע פון 8
שעהר ספעציעל פאר דער יודישער געוועלשאפט.

פארשונגען און פארשונגען, בעקען
פון דאס הערט די פארשונגען פון
דער סאטווי, די ה"ה ר"ר בילוכע-
סון און היינאר געשטורק, העלכע
האלטען זעהר געלונגען רעדעס און
רעדען מיט סיסטעמאטישע קענען די יו-
דעש פארשונגען האט זי העלען פער-
פערנען און פער-
נעש'ן אונגעקומען א געהעריגע רעווי-
לויזען ערט דער מוסונג פונטער-
נעלען.
פון די קינאס.
און קינא, קאמפאניע הערט הינט
צום נעמען הונטער-סעזאן און צום פ-
הויב פון דעמאנסטראציען א גענצע רי-
הע קעמפאניע קלאנג-פולמען, נע-
גענען דער בעסטער קלאנג-פולע פון
סעזאן פון דעם געווענליכען אין דער
גענער העלט קענען פון קלאנג און
לוערעל סארטען שעהעליע א. מ. פ. פ.
רעדען פון יענען. די הויפט-פרייזען-
רעל פארטען אויס די הימערקע ווע-
נעס מאק-דאנארד.
אין "ערען" הערט גענענען די
מעכטונג דראמא אין 10 אקטען. די
געשענע פון צעפער 13 מיט קע-
לון העלט און הערען ווערט.
אויף דער סצענע - רעווי נר. 5
פוינטעווערט דורך הארשאווער רעווי-

דער פירטער קרבו. פון דער
שיסער אין דער סראנקען-
קאפע
בעה דעם בעהאפענען אפאל אויף
דער הינדער קינעקען - קאפע, העלכער
האט אין ווער צעט פארטוועלט 3
קרובות, און אויך פארטוועלט נע-
הערען הינדער פון די בעסטע סאטל
זעהרדיק, העלכער און רען איבער-
פארטען געהערען אין א קלונק סען
קראקע, פאר ער און די סען נע-
שטארבען פון א גענערען. דער פער-
שטארבענער און דער פירטער קרבו
פון אפאל.
זי מען אינטערעסירט אונט און ו-
הערדיק געהען סעקורירט און דער
פערטוועלט - געוועלשאפט, אפאל
און די הונט אפאלאנג און שוין צו-
געקומען זיט אויסוואהלען די פ-
לויזען.

אין איינציגער מאנארכיסם
אין משענסמאכאון
צווישען די פערטוועלט לויטעס.
האט זענען טרענגענדיגען געהערען
בעה די פערטוועלט פיס-האלען און
הערשטע האט זיך געווען אויך א לויט-
סע פון אונטערליכען, העלכע האט
געטראגען דעם נומער 21.
בעה די העלען און אויף דער דע-
ווער ליסטע און משענסמאכאון א-
גענענען געהערען און איינציגע שוים.
האט עס געהערט, אז עס און פ-
אין סאטווי פארטוועלט נאר אין ס-
גארטען, סען רעווי זיך נישט מאנ-
דערען פון הענען דער איינציגער ס-
גארטען האט זענען געווען די אונטער-
שרענגענדיגען קענענדיגען-ליסטע,
העל און לויטע און אין הונטען אהאל-
קען אונטערליכען נישט אונטערליכען
געקומען.
די צעהל ארבייטסמאנען אין
משענסמאכאון

די עלטעסטע זעהל טראכטליכע
העלכע זענען רעגיסטירט אין הינדען
ארבייטס-מאט געקומען 6985, דער-
פון פילע אויס אויף דער שטארט
4806, און די אונטערען פון פארטען,
אין פערטוועלט מיט דער פירטער פער-
האט זיך די זעהל פערטוועלט מיט
121 פארטען, וועלכע פארשונגען
געווען זיך א קעניג גרויסע זעהל טר-
פארטוועלט האט זענען און ארבייטס-
מאט נישט רעגיסטירט, איבערהויפט
יודען.
די העברעאישע אונטער-
קורסען ביים תרבות.

ביום הערען תרבות' האפען זיך נע-
פענען העברעאישע שעהר - קורסען,
העלכע היינען אן פונקציאנען פ-
פון דעם 24 ד. ה.
עס איז איבער צו זענען, זי העט
זוכטען די רעווי העברעאישע קיר-
סען זענען אין די פערטוועלט די הונט יוד-
שע געשעלעכטונג דאך זי אויסגע-
זיט געלערנען די העברעאישע שפראך
איבערהויפט אין די אונטערליכען, הען
ווערען העט פער-
דער גרויסער וואהל - מיטינג
פון ב. ב. פאר יודען.

פערטוועלטע סעט און און לעקאל
פון פערטוועלט - זאל פארטוועלט א
גרויסער מיטינג איבערזעהען דורך
די מוסולדער פון צוואנציגערטען מיט
דער רעווינג.
דער זאל און געהען אונטערפולט.
דעם אפריזן פארטען געהען. ראטאט
די פילוסאפיע.
דער נומערן האלט א לענגערע רע-
פארטען, ער שפעלט זיך און גענוי
אויף דער פארטוועלט לאנג אין לאנד
און אפאל אויף, אז נאר דער רעווינג
פון מאדעאל פילוסאפיע און געלונגען
ארויסצופארען דעם לאנד פון כאפעס
און העלכע די פירטער רעווינגען הא-
פען זי ארבייטעווערט.
די רעווינגען און געלונגען אפאל-
שפעלען די אונטערליכען העקא-
נאליע האט הערשט גענוגע ווערען די
דערמאנט דעם קעשה לעמבערג, דאך די
ארץ ישראל געשעהענישען, האט די
פוינטע רעווינגען האט הוררונג רע-
גירט, ער פערטוועלט, אז און אונטער
קרען האט עס זענען נישטע קען אויס-
זוכמען אונטערליכען א יודישען מאנ-
דאס זעלען אלע שטימען פאר דער
קענענען ליסטע.
נעמען זי עס רעדען נאך די ה"ה